

Evropska
komisija

OBJAŠNJENA
EVROPSKA UNIJA

Osnivači EU

OBJAŠNJENA EVROPSKA UNIJA

Ova publikacija je deo serije koja objašnjava kako EU postupa u okviru politika iz različitih oblasti, zašto u njima učestvuje i koje rezultate postiže. Na internetu možete da pogledate koje su publikacije dostupne i možete da ih preuzmete putem linka:

http://europa.eu/pol/index_en.htm

Kako funkcioniše EU
Evropa 2020: Strategija rasta Evrope
Osnivači EU ✕

Poljoprivreda
Granice i bezbednost
Budžet
Klimatska akcija
Konkurencija
Potrošači
Kultura i audiovizuelni mediji
Carine
Razvoj i saradnja
Digitalna agenda
Ekonomska i monetarna unija i evro
Obrazovanje, obuka, mladi i sport
Zapošljavanje i socijalna pitanja
Energija
Proširenje
Preduzetništvo
Životna sredina
Borba protiv prevara
Ribarstvo i pomorstvo
Bezbednost hrane
Spoljni poslovi i bezbednosna politika
Humanitarna pomoć
Unutrašnje tržište
Pravda, nacionalnost, osnovna prava
Migracije i azil
Javno zdravlje
Regionalna politika
Istraživanja i inovacije
Oporezivanje
Trgovina
Saobraćaj

Objašnjena Evropska unija: Osnivači EU

Evropska komisija
Generalni direktorat za komunikacije
Publikacije
1049 Brisel
BELGIJA

Rukopis ažuriran u maju 2012. godine

Fotografije na naslovnoj strani i drugoj strani:
© EU 2013- Corbis

2013 — str. 28 — 21 x 29,7 cm
ISBN 978-92-9238-451-7
doi: 10.2871/007629

Luksemburg: Kancelarija Evropske unije
za publikacije, 2013.

© Evropska unija, 2013.
Umnožavanje je dozvoljeno. Za korišćenje i reprodukciju pojedinačnih fotografija potrebno je zatražiti dozvolu nosilaca autorskih prava.

Osnivači EU

Pre više od pola veka, nekoliko lidera sa vizionarskim idejama inspirisalo je stvaranje Evropske unije, u kojoj živimo danas. Bez njihove energije i motivacije ne bismo živeli u sferi mira i stabilnosti koje uzimamo zdravo za gotovo. Od boraca u pokretu otpora do pravnika, osnivači su

raznolika grupa ljudi koji su imali iste ideale: mirnu, ujedinjenu i prosperitetnu Evropu. Ova zbirka predstavlja priču o 11 osnivača Evropske unije. Pored njih, i mnogi drugi su neumorno radili i inspirisali ovaj evropski projekat.

Konrad
Adenauer

Jozef
Beh

Johan Vilem
Bejen

Winston
Čerčil

Alčide de
Gasperi

Valter
Halštajn

Siko
Mansholt

Žan
Mone

Robert
Šuman

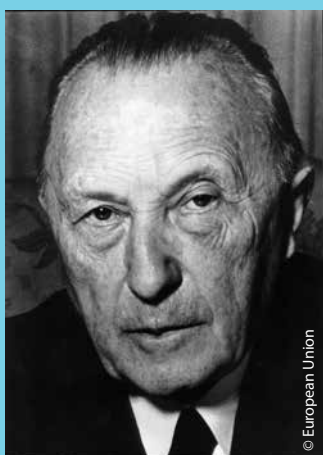
Pol-Anri
Spak

Altijero
Spineli

Konrad Adenauer: pragmatični demokrata i neumorni ujedinitelj

Konrad Adenauer (1876–1967)

Prvi kancelar Savezne Republike Nemačke, koji je stajao na čelu novoformirane države od 1949. do 1963. godine, promenio je lice posleratne nemačke i evropske istorije više od bilo kog drugog pojedinca.

Kao i mnogi političari njegove generacije, Adenauer je već nakon Prvog svetskog rata uvideo da se trajni mir može postići samo kroz ujedinjenu Evropu. Iskustva koja je stekao tokom Trećeg Rajha (Nacisti su ga uklonili sa dužnosti gradonačelnika Kelna) poslužila su potvrdi ovog mišljenja.

U šestogodišnjem periodu, od 1949. do 1955. godine, Adenauer je ostvario dalekosežne ciljeve spoljne politike povezivanja nemačke budućnosti sa zapadnom alijansom: članstvo u Savetu Evrope (1951), osnivanje Evropske zajednice za uglj i čelik (1952) i ulazak Nemačke u NATO (1955).

Kamen temeljac spoljne politike Adenauera bilo je pomirenje sa Francuskom. Zajedno sa francuskim predsednikom Šarlom de Golom ostvario je istorijsku prekretnicu: godine 1963, Nemačka i Francuska, nekada istorijski neprijatelji, potpisale su sporazum o prijateljstvu koji je postao jedna od prekretnica na putu ka evropskim integracijama.

Nemačka politika

Konrad Adenauer se rodio u katoličkom Kelnu, 5. januara 1876. godine. Njegova porodica bila je skromnog porekla, a u njoj su vladali red i disciplina koje je usadio njegov otac. Stupanje u brak sa ćerkom iz porodice koja je bila uticajna u Kelnu 1904. godine dovelo ga je u kontakt sa lokalnim političarima tako da je postao aktivan i u politici. Koristeći sve prednosti svog političkog talenta, kao član katoličke partije „Centrum“, njegova karijera krenula je uzlaznom putanjom te je postao gradonačelnik Kelna 1917. Tokom obavljanja ove dužnosti, uključio se u velike projekte, kao što je izgradnja prvog auto-puta u Nemačkoj između Kelna i Bona, a postao je poznat i kao odlučna i rešena ličnost. Sa jasnim pravcem napred, zasnovanim na ekstremnim političkim ubeđenjima koja su privukla mnogo pripadnika njegove generacije, Adenauer se posvetio usađivanju marljivosti, reda, hrišćanskog morala i vrednosti u svoje sugrađane.

Krajem dvadesetih godina 20. veka, Nacistička partija počela je kampanju klevetanja protiv Adenauera. Optužen je da je imao antinemačka osećanja, da je rasipao javna sredstva i da je bio blagonaklon prema cionističkom pokretu. Kada je 1933. godine, nakon što su nacisti preuzeli vlast, Adenauer odbio da ukrasi grad kukastim krstovima za posetu Hitlera, otpušten je iz službe a njegovi bankovni računi bili su zamrznuti. Ostavši bez posla, bez krova nad glavom i bez prihoda, zavisio je od dobrote svojih prijatelja i crkve. Iako se povukao tokom rata, hapšen je u više navrata. Nakon neuspelog atentata na Hitlera 1944, Adenauer je zatvoren u zloglasni zatvor Gestapoa u Brauvajleru kod Kelna.

Posle rata, Amerikanci su vratili Adenauera na mesto gradonačelnika Kelna, ali su ga Britanci uklonili ubrzo nakon toga, kada je Keln prešao u britansku zonu okupacije. Ovo je Adenaueru dalo vremena da se posveti osnivanju Demohrišćanske unije (CDU), nadajući se da će tako ujediniti protestantske i katoličke Nemce u jednu partiju. Godine 1949, postao je prvi kancelar Savezne Republike Nemačke (Zapadna Nemačka). U početku se mislilo da će Adenauer biti kancelar samo kratko vreme jer je u tom trenutku već imao 73 godine. Međutim, uprkos ovom mišljenju, Adenauer (koga su zvali „Stari“ ili „Starac“) ostao je na ovom položaju narednih 14 godina, čime je pored titule najmlađeg gradonačelnika Kelna zaslužio i zvanje najstarijeg kancelara koga je Nemačka ikada imala. Pod njegovim vođstvom Zapadna Nemačka je postala stabilna demokratska država i postigla je trajno pomirenje sa susednim zemljama. Uspeo je da povрати suverenitet Zapadne Nemačke, integracijom zemlje u evroatlantsku zajednicu u razvoju (NATO i Organizacija za evropsku ekonomsku saradnju).

Adenauer se rukuje sa francuskim predsednikom, Šarlom de Golom, 1961.

Doprinos evropskim integracijama

Adenauerova iskustva tokom Drugog svetskog rata načinila su ga političkim realinom. Njegovi stavovi o ulozi Nemačke u Evropi bili su pod jakim uticajem dva svetska rata i animoziteta između Nemačke i Francuske dugog jedanaest vek. Stoga je svoju pažnju usmerio na promovisanje ideje panevropske saradnje.

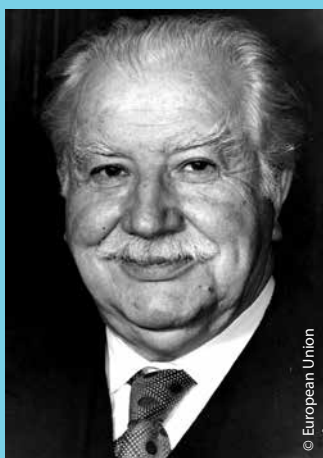
Adenauer je bio veliki zagovornik Evropske zajednice za uglj i čelik, koja je nastala Šumanovom deklaracijom 9. maja 1950. godine, kao i kasnijeg Ugovora o Evropskoj ekonomskoj zajednici iz marta 1957.

Adenauerovi stavovi o Evropi zasnivali su se na ideji da je evropsko jedinstvo od suštinskog značaja za trajni mir i stabilnost. Zato je neumorno radio na pomirenju Nemačke sa nekadašnjim neprijateljima, posebno Francuskom. Kasnije, 1963. godine, Jelisejski ugovor, poznat i kao Sporazum o prijateljstvu, zapečatio je ovo pomirenje. Time su Nemačka i Francuska uspostavile čvrstu osnovu u svojim odnosima čime je okončano vekovno rivalstvo između ovih dveju država.

Kao rezultat njegovih političkih talenata, odlučnosti, pragmatizma i jasne vizije za ulogu Nemačke u ujedinjenoj Evropi, Adenauer je osigurao da Nemačka postane i do današnjeg dana ostane slobodno i demokratsko društvo. Ovo se ni sada ne uzima zdravo za gotovo već je duboko integrisano u moderno nemačko društvo.

Konrad Adenauer je jedna od najznačajnijih ličnosti u evropskoj istoriji. Evropsko jedinstvo za njega nije značilo samo mir već i način reintegracije postnacističke Nemačke u međunarodnom životu. Evropa kakvu poznajemo danas ne bi bila moguća bez poverenja koje je usadio u druge evropske države putem svoje dosledne spoljne politike. Njegova dostignuća i dalje priznaju njegovi nemački sunarodnici, s obzirom na to da su ga 2003. godine proglasili „Najvećim Nemcem svih vremena“.

Jozef Beh: kako jedna mala zemlja može imati ključnu ulogu u procesu evropskih integracija

Jozef Beh (1887–1975)

Jozef Beh bio je luksemburški političar koji je učestvovao u osnivanju Evropske zajednice za uglj i čelik početkom pedesetih godina 20. veka i glavni pokretač evropskih integracija krajem istog perioda prošlog veka.

Zajednički memorandum zemalja Beneluksa doveo je do sazivanja konferencije u Mesini u junu 1955. godine, čime je otvoren put za nastanak Evropske ekonomske zajednice.

Zahvaljujući iskustvu života u Luksemburgu tokom dva svetska rata, Beh je shvatio svu nemoć jedne male države, izolovane između dva moćna suseda. Shvatio je važnost internacionalizma i saradnje između država u postizanju stabilne i prosperitetne Evrope. Učestvovao je u osnivanju Beneluksa, zajednice Belgije, Holandije i Luksemburga, i to iskustvo je donelo veliku korist razvoju evropskih institucija. Proces formiranja ove zajednice između tri male države od tada se smatra prototipom za samu Evropsku uniju.

Počeci i uspon u političkom životu

Jozef Beh je rođen 17. februara 1887. godine, u Dikirhu, u Luksemburgu. Studirao je pravo u Frajburgu, u Švajcarskoj, i u Parizu, u Francuskoj. Nakon diplomiranja 1914. godine, osnovao je advokatsku kancelariju i iste godine izabran je za luksemburški Poslanički dom ispred novoosnovane Hrišćanske partije.

Godine 1921, Beh je postao ministar unutrašnjih poslova i prosvete, dok je 1926. postao premijer i ministar spoljnih poslova i poljoprivrede. Upravo je tokom rada na položaju premijera, između 1926. i 1936. godine, izbila globalna finansijska kriza. Beh je shvatio značaj izvoza za privredu jedne zemlje. Kako je glavni trgovinski partner Luksemburga bila Nemačka, zemlja je bila veoma zavisna od svog suseda. Stoga je Beh pokušao da što više ograniči ekonomsku zavisnost Luksemburga od Nemačke. U svojim nastojanjima da proširi tržište za luksemburšku čeličnu industriju, prvi put je ušao u pregovore

o bližoj ekonomskoj saradnji i o carinskoj uniji sa Belgijom, a kasnije i sa Holandijom. Ovo su bili bitni naponi koji su doprineli formiranju zajednice Beneluksa tokom Drugog svetskog rata.

Drugi svetski rat

Kada je nacistička Nemačka napala Luksemburg 10. maja 1940, Beh je bio prisiljen da ode u izgnanstvo sa brojnim drugim ministrima i šefom države, velikom vojvotkinjom Šarlotom, te su u Londonu formirali vladu u izgnanstvu. Na mestu ministra spoljnih poslova potpisao je Ugovor o Beneluksu 1944. godine. Njegovo iskustvo u stvaranju ekonomske unije koja je promovisala slobodno kretanje radnika, kapitala, usluga i robe u regionu, kasnije će se pokazati korisnim u formiranju Evropske ekonomske zajednice.

Behovu karijeru obeležilo je sećanje na Prvi svetski rat i krizu koja je usledila, u kojoj se Luksemburg suočio sa opasnošću da ga progutaju susedi. Ovaj osećaj nemoći doveo je do njegove jake podrške internacionalizmu.

Stoga je predstavljao Luksemburg u svim multilateralnim pregovorima tokom i nakon Drugog svetskog rata, i podsticao svoje sunarodnike da prihvate ulazak Velikog Vojvodstva u novonastale međunarodne organizacije: Beneluks 1944. godine, Ujedinjene nacije 1946. i NATO 1949.

Evropska zajednica za uglj i čelik

Dana 9. maja 1950. godine, Beh je postao ministar spoljnih poslova Luksemburga. Svestan potrebe svoje zemlje da približi susede ekonomskim i političkim sporazumima, sa entuzijazmom je pozdravio predlog koji je tog dana izneo njegov francuski kolega Robert Šuman da se formira Evropska zajednica za uglj i čelik. Znao je da će to Luksemburgu dati mogućnosti koje su toj zemlji bile potrebne, kao i mesto i glas u Evropi. Dodatni podsticaj svom položaju u Evropi Luksemburg je dobio kada je uspeo da postigne da sedište Visoke vlasti zajednice za uglj i čelik bude u Luksemburgu.

Kao sledeći korak, Beh je podržao planove za Evropsku zajednicu za odbranu. Francuska ih je odbacila 1954, ali to nije bio kraj procesa evropskih integracija.

Konferencija u Mesini

Na konferenciji u Mesini održanoj od 1. do 3. juna 1955. predsedavajući je bio upravo Jozef Beh. Ova konferencija dovela je kasnije do Rimskog sporazuma, kojim je formirana Evropska ekonomska zajednica. U fokusu ove konferencije bio je memorandum koji su podnele tri zemlje Beneluksa, uključujući i Jozefa Beha, kao predstavnika Luksemburga. Memorandum je obuhvatio francuske i holandske planove o preduzimanju novih aktivnosti u oblasti saobraćaja i energetike, posebno nuklearne energije, i opšte Zajedničko tržište, sa fokusom na potrebu za

zajedničkim organom vlasti sa stvarnim nadležnostima. Na osnovu iskustva sa zemljama Beneluksa i Zajednicom za uglj i čelik, tri ministra spoljnih poslova dali su predlog plana utemeljen na ideji holandskog ministra Bejena, koji je preporučio ekonomsku saradnju kao način za postizanje evropskog ujedinjenja. Ovaj „Spakov izveštaj“, nazvan po belgijskom ministru Spaku, predsedniku Odbora koji ga je izradio, postao je osnova za Međuvladinu konferenciju na kojoj su izrađeni nacrti ugovora o zajedničkom tržištu i saradnji u oblasti atomske energije, a koji su potpisani u Rimu 25. marta 1957.

Godine 1959, Beh se povukao sa položaja ministra spoljnih poslova, na kome je bio od 1929. godine. Od 1959. do 1964. predsedavao je Predstavničkim domom, da bi u 77. godini napustio političku scenu. Umro je 11 godina kasnije, 1975. Zbog njegove uloge u ujedinjenju Evrope, danas ga smatramo jednim od osnivača Evropske unije. Dao je odličan primer kako mala zemlja, kao što je Luksemburg, može igrati ključnu ulogu na međunarodnoj sceni.

Beh sa video-kamerom, uživa u trenucima opuštanja na konferenciji u Mesini 1955.

Johan Vilem Bejen: plan za zajedničko tržište

Johan Vilem Bejen (1897–1976)

Holandanin Johan Vilem Bejen, međunarodni bankar, biznismen i političar, svojim „Bejenovim planom“ udahnuo je novi život u proces evropskih integracija sredinom pedesetih godina 20. veka.

Bejen je jedan od manje poznatih pripadnika grupe osnivača EU. Ljudi koji su ga poznavali divili su se njegovom šarmu, međunarodnoj opredeljenosti i društvenosti.

Kao ministar spoljnih poslova u Holandiji, Bejen je dao važan doprinos procesu ujedinjenja Evrope. Bio je u stanju da ubedi nevoljne snage u Holandiji, kao i u Evropi, da prihvate evropske integracije. Njegov „Bejenov plan“ predstavljao je predlog o carinskoj uniji i dalekosežnoj ekonomskoj saradnji u okviru zajedničkog evropskog tržišta. O suštini ovih predloga zapravo se odlučilo Rimskim ugovorima 1957. godine i oni predstavljaju srž Evropske unije još od njenog nastanka.

Počeci

Johan Vilem (Vim) Bejen rođen je 2. maja 1897. godine u Utrehtu, u Holandiji. Kao sin iz bogate porodice, imao je bezbrižno detinjstvo i uživao je u odrastanju u međunarodnom okruženju sa fokusom na književnosti i muzici. Karijeru u nacionalnim i međunarodnim finansijama započeo je nakon završetka studija prava na Univerzitetu u Utrehtu 1918. Prvo je radio u holandskom Ministarstvu finansija da bi 1924. godine prešao u korporativni i bankarski svet. Kasnije je postao predsednik Banke za međunarodna poravnanja i direktor britansko-holandske kompanije za trgovinu robom široke potrošnje Unilever.

Drugi svetski rat

Za vreme Drugog svetskog rata, Bejen je radio u izgnanstvu u Londonu, dok je njegova domovina bila pod okupacijom nacističke

Nemačke. Godine 1944. odigrao je važnu ulogu na konferenciji u Breton Vudsu, gde su postavljene osnove posleratne međunarodne finansijske strukture. Od 1946. predstavljao je Holandiju u odboru Svetske banke, a od 1948. imao je istu ulogu u Međunarodnom monetarnom fondu.

Ministar spoljnih poslova

Bejen je bio holandski ministar spoljnih poslova tokom godina obnove nakon Drugog svetskog rata. Tokom rata, Bejen je uvideo da je neophodna puna regionalna ekonomska saradnja kako bi se sprečilo ponavljanje finansijske krize iz 30-ih godina 20. veka. Lideri širom posleratne Evrope počeli su da shvataju da se strahote rata i ekonomske krize mogu prevazići samo međunarodnom saradnjom.

Dok su se neke inicijative usmeravale na ostvarivanje ove saradnje na globalnom nivou, Bejen je smatrao da se više može postići regionalnom saradnjom. Prvi koraci ka ekonomskoj saradnji preduzeti su 1948. godine Maršalovim planom – ogromnim paketom američke pomoći Evropi, pri čemu se od evropskih zemalja zahtevalo da upravljaju ekonomskim pitanjima u OECD. Nakon Šumanove deklaracije od 9. maja 1950. godine, Evropska zajednica za uglj i čelik osnovana je 1952. sa ciljem da se spreče ratovi u Evropi.

Bejen na konferenciji u Mesini, gde je predstavio svoj plan za ekonomsku saradnju u Evropi.

Bejenov plan

Međutim, Bejen je uvideo mogućnost još veće saradnje između evropskih nacija. Shvatio je da bi u tom trenutku bilo teško postići političku integraciju, te je uspeo da ubedi svoje domaće i međunarodne kolege da se dalji napredak može ostvariti dodatnom ekonomskom saradnjom koju će pratiti političko ujedinjenje. Imajući ovo u vidu, sačinio je Bejenov plan. Zahvaljujući iskustvu u međunarodnim finansijama i bankarstvu, znao je da se pitanja

poput trgovinskih barijera i nezaposlenosti ne mogu lako rešiti na nacionalnom nivou i da je potreban širi međunarodni pristup. Iako je postojala nespremnost pa čak i potpuno protivljenje unutar holandske vlade, uspeo je da predstavi plan tokom pregovora o Evropskoj zajednici za odbranu i diskusije o Evropskoj političkoj zajednici početkom pedesetih godina 20. veka.

Zajedničko tržište

U početku je imao malu podršku, naročito zbog toga što francuska vlada u to vreme nije bila zainteresovana za dalju ekonomsku integraciju. Međutim, to se promenilo kada je plan o Evropskoj zajednici za odbranu propao zato što je francuski parlament odlučio da ne ratifikuje sporazum. Kako nije bilo ni planirane zajednice za odbranu ni političke zajednice, nastala je pat-pozicija. Ovo je vratilo Bejenov plan u centar pažnje. Plan je bio usmeren na koncept neophodnosti pune ekonomske saradnje, ne samo u oblasti uglja i čelika, već u celini. Rešenje je, dakle, bilo zajedničko tržište za sve, na liniji saradnje Belgije, Holandije i Luksemburga koja je nastala prema Ugovoru o Beneluksu iz 1944. godine. Zemlje Beneluksa, pod vođstvom belgijskog ministra Pola-Anrija Spaka pridružile su Bejenove ideje francuskom planu za Zajednicu za atomsku energiju i dale Bejenu mogućnost da predstavi svoje planove na konferenciji u Mesini 1955. On je objasnio da je političko jedinstvo nezamislivo bez zajedničkog tržišta sa zajedničkom odgovornošću za ekonomsku i socijalnu politiku i nadnacionalnim organom vlasti. Ovo je upotpunilo mišljenja drugih učesnika konferencije. Kao rezultat toga, šest zemalja potpisalo je Rimski ugovor u martu 1957. godine, čime su nastali Evropska ekonomska zajednica i Euratom.

Bejenova uloga se često zanemarivala u kasnijim godinama, ali je njegov rad doprineo procesu evropskih integracija tokom pedesetih godina prošlog veka i obezbedio mu mesto među istaknutim ličnostima koje danas zovemo osnivačima Evropske unije. On će se dugo pamtiti kao ličnost koja je dala novi podsticaj evropskom projektu kada je to bilo najpotrebnije.

Vinston Čerčil: začetnik ideje o Sjedinjenim evropskim državama

Vinston Čerčil (1874–1965)

Vinston Čerčil, bivši vojni oficir, ratni reporter i britanski premijer (1940–45. i 1951–55), bio je jedan od prvih koji je pozvao na stvaranje „Sjedinjenih evropskih država“. Nakon Drugog svetskog rata, bio je uveren da samo ujedinjena Evropa može da garantuje mir. Njegov cilj bio je da se jednom za svagda eliminišu evropske boljke nacionalizma i ratno huškanje.

Svoje zaključke iz onoga čemu ga je naučila istorija izneo je u svom čuvenom „Govoru akademskoj omladini“ na Univerzitetu u Cirihu 1946. godine: „Postoji lek koji ... bi za nekoliko godina učinio celu Evropu ... slobodnom i ... srećnom.

Treba ponovo stvoriti evropsku porodicu, ili nastojati, što je više moguće, da se to postigne, i toj porodici dati strukturu u kojoj će živeti u miru, sigurnosti i slobodi.

Moramo izgraditi neku vrstu Sjedinjenih evropskih država“.

Tako je pokretač koalicije protiv Hitlera postao aktivan borac za evropske ideje.

Vinston Čerčil je postao poznat i kao slikar i pisac: 1953. godine dobio je Nobelovu nagradu za književnost.

Počeci

Vinston Čerčil je rođen 30. novembra 1874. godine u aristokratskoj porodici Spenser-Čerčil plemićkih vojvoda od Marlboroa, ali je njegova majka rođena u Americi. Nakon detinjstva tokom kojeg je uživao u privilegijama, Čerčil je započeo svoje obrazovanje 1888. godine u vrhunskoj londonskoj školi za dečake Herou. Nije se pokazao kao izuzetan učenik, te škola nije bila nešto u čemu je uživao.

Po završetku škole, 1893. godine, iz trećeg puta uspeo je da položi prijemni ispit na Sandhurstu, Kraljevskoj vojnoj akademiji. Međutim, nakon diplomiranja je započeo vojnu karijeru u okviru koje je, u narednih pet godina, vodio bitke na tri kontinenta, osvojio četiri medalje i orden za zasluge, napisao pet knjiga i osvojio mesto u parlamentu, i to sve do svog 26. rođendana.

Politička karijera

Dok je služio u britanskoj vojsci, Čerčil je bio i dopisnik novina. Tokom izveštavanja o Burskom ratu u Južnoj Africi, dospeo je na naslovne strane kada je pobegao iz logora za ratne zarobljenike, da bi se 1900. godine vratio u Englesku i započeo političku karijeru. Izabran je u parlament i služio je u raznim kabinetima, kao ministar unutrašnjih poslova i prvi lord admiraliteta (ministar nadležan za mornaricu). Godine 1915. bio je primoran da podnese ostavku posle neuspeha jedne vojne akcije. On je odlučio da ponovo stupi u vojsku i povede ljude iz 6. bataljona Kraljevskog škotskog puka u rovove Francuske. Kada je 1917. formirana nova vlada, postao je ministar municije. U periodu do 1929. godine, Čerčil je zauzimao sva najvažnija ministarska mesta, osim pozicije ministra spoljnih poslova.

Godine 1929, udaljio se od svoje stranke konzervativaca. Ovo je početak perioda u Čerčilovom životu poznat kao „godine divljine“. Nastavio je sa pisanjem i postao veoma produktivan, a njegovi članci i knjige objavljivani su u velikim tiražima. Čerčil je bio među prvima koji su prepoznali rastuću opasnost od Hitlera mnogo pre početka Drugog svetskog rata, i prvi koji je izrazio svoju zabrinutost.

Čerčil pokazuje znak pobjede „V“ u govoru na Evropskom kongresu u Hagu 1948. godine.

Drugi svetski rat

Godine 1939, Čerčilova predviđanja postala su stvarnost kada je izbio Drugi svetski rat. Godine 1940, postao je premijer i predvodio Veliku Britaniju u teškim ratnim godinama, nudeći nadu i odlučnost britanskom narodu svojim inspirativnim govorima. Njegovo čvrsto odbijanje da razmotri poraz ili da pregovara sa nacistima inspirisali su britanski otpor, posebno na početku rata, kada je Britanija bila sama u aktivnom suprotstavljanju Hitleru. Ipak, nakon završetka rata izgubio je izbore. Ali nije izgubio sposobnost da pravilno tumači razvoj budućih događaja, što je dokazao i u svom čuvenom govoru u Fultonu u Misuriji o opasnosti od sovjetskih komunista, u kojem je skovao poznati izraz „gvozdena zavesa“.

„Sjedinjene evropske države“

Godine 1946. Čerčil je održao još jedan poznati govor na Univerzitetu u Cirihi, u kojem je zagovarao ideju „sjedinjenih evropskih država“, pozivajući Evropljane da okrenu leđa strahotama iz prošlosti i pogledaju u budućnost. Izjavio je da Evropa ne može da priušti da vuče za sobom mržnju i osvetu nastale usled povreda iz prošlosti i da je prvi korak u ponovnom stvaranju „evropske porodice“ pravde, milosti i slobode „izgradnja neke vrste Sjedinjenih evropskih država. Samo na ovaj način će stotine miliona mukotrpnih radnika moći da povrati male radosti i nade koje čine život vrednim življenja“.

Savet Evrope

Ovim pozivom na stvaranje Sjedinjenih evropskih država, Čerčil je bio jedan od prvih koji su zagovarali evropsku integraciju radi sprečavanja da se zločini dva svetska rata ponove, pozivajući na stvaranje Saveta Evrope kao prvi korak. Godine 1948, u Hagu, sastalo se 800 delegata iz svih evropskih zemalja, sa Čerčilom kao počasnim predsednikom, na velikom Kongresu Evrope.

Ovo je dovelo do osnivanja Saveta Evrope 5. maja 1949, čijem prvom sastanku je prisustvovao i sam Čerčil. Njegov poziv na akciju može se posmatrati kao pokretanje dalje integracije, kako je kasnije i dogovoreno tokom konferencije u Mesini 1955. godine, što je dovelo do Rimskog ugovora dve godine kasnije. Takođe, upravo je Čerčil prvi predložio ideju o „evropskoj vojsci“, u cilju zaštite kontinenta i osnaživanja evropske diplomatije. Osim toga, 1959. formiran je Evropski sud za ljudska prava – deset godina nakon što je Čerčil prvi put izneo tu ideju.

Pružajući inspiraciju ljudima Evrope, kao vezivni faktor u savezničkoj borbi protiv nacizma i fašizma, Winston Čerčil je postao pokretačka snaga procesa evropskih integracija i aktivni borac za tu ideju.

Alčide de Gasperi: motivisani posrednik između demokratije i slobode u Evropi

Alčide De Gasperi (1881–1954)

U periodu od 1945. do 1953. godine, radeći na pozicijama italijanskog premijera i ministra spoljnih poslova, Alčide de Gasperi odredio je put sudbine zemlje u posleratnim godinama.

Rođen je u regionu Trentino-Alto Adiđe (Južni Tiro) koji je do 1918. godine pripadao Austriji. Zajedno sa drugim izuzetnim državicima tog vremena, aktivno je zagovarao evropsko jedinstvo. Njegova iskustva tokom perioda fašizma i rata – bio je u zatvoru između 1927. i 1929. godine pre dobijanja azila u Vatikanu – uverila su ga da samo evropsko jedinstvo može da spreči da se to ponovi.

Neprestano je promovisao inicijative čiji je cilj ujedinjenje Zapadne Evrope, radeći na realizaciji Maršalovog plana i stvaranja bliskih ekonomskih odnosa sa drugim evropskim zemljama, posebno Francuskom. Osim toga, podržao je Šumanov plan za osnivanje Evropske zajednice za uglj i čelik, i pomogao u razvoju ideje zajedničke evropske odbrambene politike.

Počeci

Alčide de Gasperi rođen je 3. aprila 1881. godine. Njegov otac je bio policajac sa skromnim izvorima prihoda. Odrastao je u regionu Trento, koji je u to vreme bio jedno od italijanskih govornog područja u okviru velike multinacionalne i multikulturalne grupacije nacija i naroda Austro-ugarske imperije. Kako nije bilo italijanskih univerziteta za koje je mogao da dobije stipendiju, 1900. godine otišao je u Beč da studira filologiju. Tamo je postao aktivan u katoličkom studentskom pokretu. Upravo je tokom studentskih godina dobio mogućnost da izbrusi veštine posredništva, koje će se kasnije pokazati veoma bitnim tokom njegovih politički aktivnih godina. Na primer, uvideo je da je pronalaženje rešenja za probleme bilo važnije od davanja primedbi i verovao je da je suština važnija od forme. Kada je 1905. diplomirao, vratio se u Trentino gde je postao novinar lista *La Voce Cattolica*. U ovom periodu je takođe postao politički aktivan u partiji *Unione Politica Popolare del Trentino*, te je 1911. godine izabran za predstavnika

Trentina u austrijskom Predstavničkom domu. Iskoristio je ovu poziciju da pokrene kampanju za unapređenje prava italijanske manjine.

Iskustva iz Prvog svetskog rata i „idee ricostruttive“

Iako je De Gasperi ostao politički neutralan tokom Prvog svetskog rata, ipak je saosećao sa naporima Vatikana za okončanje rata. Kada se 1918. godine Prvi svetski rat završio, De Gasperijeva rodna regija postala je deo Italije. Godinu dana kasnije, bio je suosnivač italijanske narodne partije (*Partito Popolare Italiano* – PPI) i postao jedan od članova parlamenta 1921. S obzirom na to da je snaga fašista u italijanskoj vladi pod vođstvom Musolinija rasla, otvoreno koristeći nasilje i zastrašivanje pripadnika PPI,

partiji je zabranjen rad, te je 1926. raspuštena. I sam De Gasperi je uhapšen 1927. i osuđen na četiri godine zatvora. Uz pomoć Vatikana je oslobođen nakon 18 meseci. Dobio je azil unutar zidina Vatikana, gde je radio 14 godina kao bibliotekar. Tokom Drugog svetskog rata napisao je „Idee ricostruttive“ (Ideje za rekonstrukciju), koje će postati manifest Demohrišćanske stranke, tajno osnovane 1943. godine. Nakon sloma fašizma, De Gasperi je stajao na čelu partije i bio na položaju premijera od 1945. do 1953. u osam uzastopnih vlada. Do današnjeg dana, ovaj rekord političke dugovečnosti u istoriji italijanske demokratije ostaje neprevaziđen.

Uloga u procesu evropskih integracija

Tokom ove takozvane „De Gasperijeve ere“, Italija je obnovljena uspostavljanjem republikanskog Ustava, konsolidacijom unutrašnje demokratije i prvim koracima ka ekonomskoj obnovi. De Gasperi je bio entuzijastičan zagovornik međunarodne saradnje. Kao ličnost zaslužna za najveći deo posleratne obnove Italije, bio je ubeđen da Italija treba da povrati svoju ulogu na međunarodnoj sceni. U tu svrhu je radio na osnivanju Saveta Evrope, i ubedio Italiju da bude deo američkog Maršalovog plana i da se pridruži NATO-u. U isto vreme zahvaljujući njegovoj čvrstoj saradnji sa Sjedinjenim Američkim Državama, Italija je imala jednu od najvećih komunističkih partija u Zapadnoj Evropi.

Demokratija, dogovor i sloboda

De Gasperi je verovao da je Drugi svetski rat naučio sve Evropljane sledeću lekciju: „Budućnost se neće izgraditi silom niti željom za osvajanjem, već strpljivom primenom demokratskih metoda, konstruktivnim duhom dogovora kao i poštovanjem slobode“. Ovo su bile njegove reči kada je 1952. primio nagradu Šarlemanj za proevropsku posvećenost. Ova vizija objašnjava njegov brz odgovor na poziv Roberta Šumana 9. maja 1950. godine na stvaranje integrisane Evrope, što je dovelo do osnivanja Evropske zajednice za uglj i čelik zajednica (ECSC) godinu dana kasnije.

Postao je prvi predsednik Parlamentarne skupštine ECSC 1954. godine. Iako ovaj projekat na kraju nije uspeo, De Gasperi je branio i zagovarao zajedničku evropsku odbrambenu politiku.

Evropska ekonomska zajednica

Tokom ovih prvih koraka ka evropskim integracijama, De Gasperijeva uloga se opisuje kao uloga posrednika između Nemačke i Francuske koje je razdvajao skoro ceo vek ratovanja. U poslednjim godinama svog života bio je i inspirativna snaga stvaranja Evropske ekonomske zajednice. Iako nije doživeo njene plodove – umro je u avgustu 1954. godine – njegova uloga je priznata prilikom potpisivanja ugovora u Rimu 1957.

Poreklo Alčidea de Gasperija, ratna iskustva, život pod fašizmom i pripadnost manjini uverili su ga u neophodnost evropskog jedinstva kako bi se izlečile rane iz dva svetska rata i sprečilo ponavljanje strahota iz prošlosti. Motivisala ga je jasna vizija Evropske unije koja neće zameniti pojedinačne države već će im dozvoliti da se međusobno dopunjuju.

De Gasperi se rukuje sa nemačkim kancelarom Konradom Adenauerom 1953. u Rimu.

Valter Halštajn: veliki diplomata i zagovornik brzih evropskih integracija

Valter Halštajn (1901–1982)

Valter Halštajn bio je prvi predsednik Evropske komisije od 1958. do 1967. godine, posvećeni Evropljanin i odlučni zagovornik evropskih integracija.

Kao predsednik Evropske komisije, Halštajn je težio brzom ostvarivanju zajedničkog tržišta. Njegov energičan entuzijazam i moć ubeđivanja unapredili su ostvarenje ideja integracije, čak i nakon perioda njegovog predsedavanja. Tokom njegovog mandata, proces integracija značajno je napredovao.

Nekadašnji državni sekretar u nemačkom Ministarstvu spoljnih poslova dobio je prvo međunarodno priznanje zahvaljujući „Halštajnovoj doktrini“ iz pedesetih godina 20. veka, koja je oblikovala nemačku spoljnu politiku u godinama koje su usledile, a temeljila se na povezivanju mlade demokratije sa Zapadnom Evropom.

Počeci i ratna iskustva

Valter Halštajn rođen je 17. novembra 1901. godine, kao sin protestantskog građevinskog inspektora u jugozapadnom nemačkom gradu Majncu. Po završetku lokalne gimnazije, studirao je pravo i političke nauke u Bonu, Berlinu i Minhenu. Diplomirao je 1925. i počeo da radi kao asistent profesora na Univerzitetu u Berlinu. Godine 1927. postao je ispitivač na Univerzitetu u Rostoku u severnoj Nemačkoj, gde je postao i predavač 1929. Godinu dana kasnije imenovan je za predsedavajućeg na odseku za građansko i privredno pravo, i na tom položaju je ostao narednih deset godina, postavši stručnjak u svojoj oblasti, ugledni naučnik i međunarodno priznati profesor. Nakon toga, dobio je mesto profesora na Univerzitetu u Frankfurtu odakle je regrutovan za nemačke oružane snage 1942. godine, uprkos svom neprijateljskom stavu prema nacizmu. Nakon savezničke invazije 1944. godine, Halštajn je odveden u logor za ratne zarobljenike u Sjedinjenim Američkim Državama, gde je osnovao neku vrstu logorskog univerziteta kako bi obrazovao ostale zatvorenike u oblasti zakona i njihovih prava.

Posle rata je postavljen za prorektora Univerziteta u Frankfurtu, a 1948. godine ga je pozvao Univerzitet Džordžtaun da bude gost

predavač. Kao jedan od prvih nemačkih naučnika koji su pozvani da gostuju na jednom američkom univerzitetu, njegovo iskustvo u Americi učvrstilo je uverenje da Nemačka treba da se pridruži međunarodnim inicijativama usmerenim na jačanje veza između demokratskih država posle Drugog svetskog rata. Uključivanje u međunarodne saveze, kao što su UN i NATO za njega je bilo ključno za povratak Nemačke na međunarodnu scenu.

Evropska zajednica za uglj i čelik

Halštajnovе odlične diplomatske veštine, svest o potrebi evropskog jedinstva i njegova specijalizovana znanja i iskustva u toj oblasti navele su Konrada Adenauera, tadašnjeg kancelara Nemačke, da ga imenuje za šefa delegacije za pregovore na Šumanovoj konferenciji o formiranju Evropske zajednice za uglj i čelik 1950. godine. U tom periodu je blisko sarađivao sa francuskim kolegom Žanom Moneom. Obojica su ubrzo shvatili da dele osnovna uverenja o potrebi evropskih integracija da bi Evropa ponovo napredovala.

Godine 1951. Adenauer je imenovao Halštajna za državnog sekretara u Federalnom ministarstvu spoljnih poslova gde je, pored učešća u osnivanju ECSC, učestvovao i u naporima za stvaranje Evropske zajednice odbrane u cilju ujedinjenja politika budžeta, vojnih snaga i naoružanja zemalja Zapadne Evrope. Takođe je učestvovao u pregovorima sa Izraelom oko isplate reparacija Jevrejima, i igrao važnu ulogu u strategiji spoljnih odnosa Nemačke. Ono što je kasnije postalo poznato kao „Halštajnova doktrina“ iz 1955. bio je striktan strateški sporazum po kome Zapadna Nemačka neće učiti ni u kakve diplomatske odnose sa državama koje su priznale Istočnu Nemačku (DDR).

Evropska ekonomska zajednica

Za Halštajna je neuspeh da se stvori Evropska zajednica za odbranu 1954. predstavljao veoma veliku i realnu pretnju bezbednosti u Nemačkoj i Zapadnoj Evropi jer je tako bilo lakše Sovjetskom Savezu da proširi svoj uticaj u podeljenoj Evropi. Usled toga je usmerio svoju energiju na proces ekonomske integracije, umesto političke. Shodno tome, postao je čvrst zagovornik evropskog jedinstva kroz formiranje Evropske ekonomske zajednice. Prvi koraci ka ovoj ekonomskoj integraciji koja bi omogućila slobodan protok ljudi, usluga i robe preduzeti su u toku konferencije u Mesini 1955. Iako je Halštajn u početku želeo da ova integracija bude sveobuhvatna i da se ostvari što je brže moguće, politička realnost tog vremena pomogla mu je da shvati da bi postepeno spajanje tržišta zemalja članica bilo od maksimalne koristi za sve. Godine 1958. Rimski ugovor je stupio na snagu i Halštajn je izabran za prvog predsednika Komisije Evropske ekonomske zajednice.

Predsedavanje Komisiji

Iako je do sada Halštajn shvatio da integracija neće postati stvarnost tako brzo kao što je on želeo, kao predsednik Komisije postao je pokretačka snaga brzog procesa integracije koji će uslediti. Na primer, tokom svog mandata, takozvanog „Halštajnovog perioda“, započeo je konsolidaciju evropskog prava koje je ostavilo veliki uticaj na nacionalno zakonodavstvo. Kao zagovornik federalne Evrope sa jakom Komisijom i Parlamentom (kako bi se sprečilo da Unija stalno bude druga violina nacionalnim vladama), jasno je da je imao samo jedan cilj za Evropsku zajednicu: viziju ujedinjene

Evrope kao što je predviđeno Šumanovom deklaracijom od 9. maja 1950. U ovom periodu, međutim, francuski predsednik De Gol imao je drugu ideju: dok je Halštajn mislio da treba težiti federaciji, što je značilo ustupanje velikog dela nacionalnih kapaciteta i nadležnosti Uniji, De Gol je verovao da Evropa treba da krene putem konfederacije i postane „Evropa zemalja“, gde bi više nadležnosti bilo ostavljeno zemljama članicama. Zbog nagomilavanja razlika između francuske vlade i drugih zemalja članica u brojnim pitanjima koja se odnose na ovu suštinsku razliku u mišljenjima, došlo je do „krize prazne stolice“ 1965, kada je Francuska povukla sve svoje predstavnike iz evropskih institucija na neko vreme, pre nego što je postignut kompromis.

Bez Halštajnovog energičnog entuzijazma, diplomatskih pregovaračkih veština i jakih moći ubeđivanja, brzina evropskih integracija do koje je došlo tokom njegovog mandata ne bi bila moguća.

Halštajn kao predsednik Evropske komisije drži govor u Holandiji 1965.

Siko Mansholt: poljoprivrednik, borac pokreta otpora i istinski Evropljanin

Siko Mansholt (1908–1995)

Siko Mansholt bio je poljoprivrednik, pripadnik holandskog pokreta otpora tokom Drugog svetskog rata, nacionalni političar i prvi evropski komesar za poljoprivredu. Mansholtove ideje postavile su osnove Zajedničke poljoprivredne politike Evropske unije, jedne od najistaknutijih politika od njenog osnivanja.

Kao svedok užasnih posledica gladi u Holandiji na kraju Drugog svetskog rata, Mansholt je bio ubeđen da Evropa treba da postane samostalna i da treba omogućiti stabilno snabdevanje hranom koja bi bila dostupna svima.

Najvažniji element u Mansholtovom planu prvobitne Zajedničke poljoprivredne politike bio je podsticanje produktivnosti u poljoprivredi. Ova politika je podrazumevala sisteme u kojima bi se poljoprivrednicima garantovala određena minimalna cena za njihove proizvode, čime bi bili podstaknuti da proizvode više. Njegova proevropska orijentacija i jaka vizija za budućnost zajedno sa voljom da se izgradi zajednička budućnost, učinili su ga pravim Evropljaninom tokom njegovog života.

Počeci

Siko Mansholt je rođen 13. septembra 1908. u društveno aktivnoj porodici koja je obrađivala plodonošno seosko imanje u Groningenu, severnoj pokrajini Holandije. Njegov otac je bio aktivan član holandske socijalističke partije i važan savetnik partije u oblasti poljoprivrede. Njegova majka, ćerka sudije, bila je jedna od prvih Holandanki koje su studirale političke nauke na univerzitetu i održavala je česte političke skupove za žene.

Nakon srednje škole, Mansholt je želeo da postane poljoprivrednik, ali pošto je već plaćao zakup poljoprivrednog zemljišta za njegovog brata, Mansholtov otac nije mogao da plati i za Sika. U nadi da će ipak izgraditi karijeru u poljoprivredi, otišao je u Holandsku Indiju, današnju Indoneziju, i počeo da radi na plantaži čaja. Međutim, nije mogao da se navikne na tamošnji kolonijalni sistem, te se vratio u Holandiju 1936. Godinu dana kasnije uspeo je da dobije zemlju u polderskom regionu Viringermer, oženio se i živeo život poljoprivrednika do izbijanja Drugog svetskog rata.

Drugi svetski rat

Tokom rata, Mansholt je bio aktivan član holandskog pokreta otpora protiv nemačkih nacističkih okupatora. U prvim godinama krio je ljude na svom imanju i slao obaveštajne podatke da bi kasnije upravljao širokom distributivnom mrežom koja je dostavljala hranu ljudima skrivanim širom zapadnih delova zemlje. Posle rata, u znak priznanja njegovog iskustva, hrabrosti i organizacionih sposobnosti, ponuđeno mu je mesto ministra poljoprivrede, ribarstva i snabdevanja hranom u novoj vladi. U 36. godini postao je najmlađi ministar u Holandiji do tog trenutka.

Obnavljanje poljoprivrede

Neposredno posle rata, usled teške nestašice hrane i krize koja se nazirala, Mansholtova pozicija je bila od veoma velikog značaja. Preduzeo je niz mera radi brzog obnavljanja zaliha hrane, ali je u isto vreme shvatio potrebu za dubljom modernizacijom poljoprivrede kako bi se izbegle buduće nestašice i garantovala

efikasnost. Utvrdio je minimalne cene najvažnijih poljoprivrednih proizvoda zajedno sa uvoznim dažbinama i podrškom izvozu. U cilju poboljšanja produktivnosti, podsticao je ulaganja u istraživanja, obrazovanje i spajanje seoskih imanja u veće i efikasnije jedinice.

Zajednička poljoprivredna politika za Evropu

Kao ubeđeni evropski federalista, Mansholt je sanjao o zajedničkoj poljoprivrednoj politici za Evropu. Godine 1950. razvio je plan zajedničkog tržišta za poljoprivredne proizvode u Evropi sa nadnacionalnom upravljačkom strukturom. Međutim, ovaj plan se pokazao previše ambicioznim za to vreme, i nije se ostvario. Pa ipak, nekoliko godina kasnije on je obnovljen i poslužio je kao inspiracija za agrarnu politiku Evropske ekonomske zajednice.

Nakon dvanaest i po godina rada na mestu ministra, Mansholt je dobio šansu da pokrene svoje planove za zajedničku politiku kada je postao komesar za poljoprivredu u prvoj Evropskoj komisiji 1958. Rimskim ugovorom iz 1957. formirana je Evropska ekonomska zajednica i predviđeno zajedničko tržište u Evropi koje će biti uspostavljeno u tri četvorogodišnje faze. Ovaj dvanaestogodišnji plan je po mnogima bio suviše ambiciozan i neostvarljiv, posebno mere koje su se odnosile na poljoprivredni sektor, s obzirom na to da su im se mnogi protivili. Međutim, Mansholt je ostao optimista i krenuo je sa radom. Njegovi planovi odnosili su se na dogovor o kombinaciji direktnih isplata subvencija za useve i zemljište koje bi se obrađivalo uz mehanizme za dotiranje cena, uključujući i garantovane minimalne cene, kao i carine i kvote na uvoz određene robe iz trećih zemalja. To bi podstaklo veću poljoprivrednu proizvodnju i stabilno snabdevanje potrošača pristupačnom hranom, i obezbedilo bi da EU ima održiv poljoprivredni sektor.

Mansholtov plan

Njegovi planovi su u početku nailazili na značajno protivljenje poljoprivrednika i njihovih političkih predstavnika koji su čvrsto verovali da će ovaj zajednički pristup ugroziti opstanak i da će samo velika gazdinstva moći da prežive. Bilo je mnogo prepreka koje je trebalo prevazići na putu dogovora o Zajedničkoj evropskoj politici, ali je Mansholt istrajao i 1968. Komisija je objavila

„Memorandum o reformi zajedničke poljoprivredne politike“, poznat i kao „Mansholtov plan“. U suštini, plan je predviđao da napredak poljoprivrede zahteva modernizaciju poljoprivrednika. Ovo bi garantovalo produktivnost i omogućilo evropskim poljoprivrednicima da postanu samostalni.

Poljoprivredna politika je bila veoma uspešna u ispunjavanju svog prvobitnog cilja stvaranja Evrope koja je samostalna u nabavci prehrambenih proizvoda. Međutim, tokom 50 godina njenog postojanja, pretrpela je velike promene kako bi se prilagodila novim vremenima. Do sedamdesetih godina dvadesetog veka, politika je toliko dobro funkcionisala da je često bilo viškova poljoprivrednih proizvoda. Tokom sedamdesetih godina prošlog veka, Mansholt je postao snažan branilac mera za zaštitu životne sredine kao ključnog elementa poljoprivredne politike. Bio je potpredsednik Komisije od 1958. do 1972, i njen četvrti predsednik od 1972. do 1973.

Mansholtov cilj bio je da spreči ponavljanje užasne gladi koju su Evropljani doživeli u zimu pred kraj Drugog svetskog rata. Mansholtov plan je obezbedio obnovu evropske samostalnosti i procvat evropske poljoprivrede u do sada neviđeno kratkom vremenskom periodu.

Kao komesar za poljoprivredu i entuzijastički poljoprivrednik, Mansholt je utro put za zajedničku poljoprivrednu politiku.

Žan Mone: pokretačka snaga stvaranja Evropske unije

Žan Mone (1888–1979)

Francuski politički i ekonomski savetnik Žan Mone posvetio se ideji evropskih integracija. Inspirisao je „Šumanov plan“, koji je predviđao spajanje zapadnoevropske teške industrije.

Mone je poreklom iz regiona Konjak u Francuskoj. Kada je sa 16 godina napustio školu, putovao je širom sveta kao prodavac konjaka, a kasnije i kao bankar. Tokom oba svetska rata bio je na visokim položajima u oblasti koordinacije industrijske proizvodnje u Francuskoj i Velikoj Britaniji.

Kao glavni savetnik francuske vlade bio je glavni pokretač čuvene „Šumanove deklaracije“ od 9. maja 1950, što je dovelo do stvaranja Evropske zajednice za uglj i čelik i, kao takva, smatra se rođenjem Evropske unije. U periodu između 1952. i 1955. bio je prvi predsednik njenog izvršnog organa.

Počeci

Žan Omer Mari Gabrijel Mone rođen je 9. novembra 1888. u gradu Konjak u Francuskoj. Nakon što je završio školu sa 16 godina, otac ga je poslao u London da radi u porodičnoj firmi za trgovinu konjakom, shvativši da izvanredne međuljudske veštine čine njegovog sina izuzetno pogodnim za karijeru u međunarodnom poslovanju. I zaista, počev od ovog ranog iskustva, proputovao je svet kao ugledan i uspešan biznismen.

Prvi svetski rat

Njegova prijava za vojsku odbijena je iz zdravstvenih razloga 1914. Da bi mogao da služi svojoj zemlji na drugi način, obratio se francuskoj vladi sa predlogom o boljoj koordinaciji ratnih zaliha sa Britanijom. Ovaj predlog naišao je na odobravanje i francuski predsednik ga je postavio za ekonomskog posrednika između Francuske i njenih saveznika.

Pokazavši veliku profesionalnost tokom rata, u 31. godini postao je zamenik generalnog sekretara Lige naroda nakon njenog osnivanja 1919. Kada mu je 1923. umro otac, vratio se u Konjak i uspešno promenio tok porodičnog biznisa koji je propadao. Tokom narednih nekoliko godina, zahvaljujući svom iskustvu u međunarodnim finansijama, uključio se u reorganizaciju nacionalnih finansija raznih istočnih zemalja kao što su Rumunija i Poljska, savetovao je kinesku vladu, pomagao u reorganizaciji njene železničke mreže i pružio pomoć u osnivanju banke u San Francisku.

Drugi svetski rat

Na početku Drugog svetskog rata, Mone je ponovo ponudio usluge svojoj zemlji i postao predsednik francusko-britanskog komiteta osnovanog kako bi koordinirao spajanje proizvodnih kapaciteta dveju zemalja. Ubedio je britanske i francuske lidere,

Čerčila i De Gola, da formiraju kompletnu političku zajednicu između dveju zemalja u borbi protiv nacizma, ali je plan propao u poslednjem trenutku.

Moneov plan

Nakon toga, Mone je ponudio svoje usluge britanskoj vladi, koja ga je poslala u Sjedinjene Američke Države da nadgleda kupovinu ratnih zaliha. Zadivivši američkog predsednika Ruzvelta, ubrzo je postao jedan od njegovih pouzdanih savetnika. On ga je pozvao da proširi proizvodne kapacitete vojne opreme u Sjedinjenim Američkim Državama i pre nego što su SAD ušle u rat.

Godine 1943, Mone je postao član Komiteta za francusko narodno oslobođenje, de facto francuske vlade u izgnanstvu u Alžiru. Upravo je u ovom trenutku prvi put eksplicitno izneo svoju viziju zajednice Evrope u cilju vraćanja i zadržavanja mira. Tokom sastanka ovog komiteta, 5. avgusta 1943, Mone je izjavio: „Neće biti mira u Evropi ako se države rekonstituišu na osnovu nacionalnog suvereniteta... Zemlje Evrope su premale da bi svojim narodima garantovale neophodan prosperitet i društveni razvoj. Evropske države moraju da se konstituišu u federaciju...“ Godine 1944. preuzeo je odgovornost za nacionalni plan modernizacije i razvoja u cilju oživljavanja francuske privrede i obnove zemlje posle rata.

Žan Mone pokreće prvu proizvodnju livenog gvožđa u okviru Evropske zajednice za uglj i čelik.

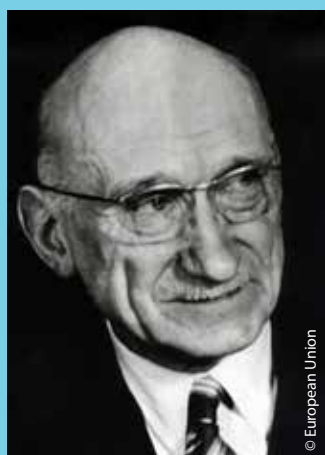
Šumanova deklaracija

Međutim, nakon što je njegov plan prihvaćen i realizovan, počeo je da uviđa da se evropska rekonstrukcija i integracija ne oblikuju brzinom kojom je on želeo, niti na način za koji je on verovao da je ispravan. Suočen sa rastućim međunarodnim tenzijama, Mone je shvatio da je vreme da se preduzmu koraci ka evropskom jedinstvu, te je sa svojim timom započeo rad na konceptu Evropske zajednice. Dana 9. maja 1950, Robert Šuman, francuski ministar spoljnih poslova, u ime francuske vlade doneo je takozvanu „Šumanovu deklaraciju“. Ovu deklaraciju je promovisao i pripremio Mone i predlagao je da se kompletna nemačko-francuska proizvodnja uglja i čelika stavi pod jednu Visoku vlast. Ideja je bila da ako proizvodnju tih resursa budu delile dve najmoćnije zemlje na kontinentu, to može sprečiti buduće ratove. Kako su vlade Nemačke, Italije, Holandije, Belgije i Luksemburga odgovorile pozitivno, ova deklaracija je postavila osnove Evropske zajednice za uglj i čelik, prethodnice Evropske ekonomske zajednice i kasnije Evropske unije.

Nakon što je 1954. propao plan o stvaranju „Evropske zajednice za odbranu“, Mone je osnovao „Akcioni komitet za Sjedinjene države Evrope“. Ovaj komitet je osnovan sa ciljem oživljavanja duha evropskih integracija i postao je jedan od glavnih pokretača mnogih događaja u okviru procesa evropskih integracija, kao što su stvaranje zajedničkog tržišta, evropskog monetarnog sistema, samita u Evropskom savetu i izbora u Evropskom parlamentu sa univerzalnim pravom glasa.

Uprkos završetku formalnog obrazovanja sa 16 godina i pored svih neprilika, Žan Mone je postao čovek sa mnogo uloga: međunarodnog biznismena, finansijera, diplomate i državnika. Međutim, on nikada nije izabran ni na jednu javnu funkciju i zato nije imao formalnu političku moć da sprovede svoje ideje. Pa ipak, zahvaljujući svom talentu za pregovaranje i ubeđivanje uspeo je da ubedi evropske lidere da rade na zajedničkim interesima i da shvate prednosti saradnje.

Robert Šuman: tvorac projekta evropskih integracija

Robert Šuman (1886–1963)

Državnik Robert Šuman, pravnik i francuski ministar spoljnih poslova između 1948. i 1952, smatra se jednim od osnivača evropskog jedinstva.

Šuman je rođen u Luksemburgu, a poreklo iz francusko-nemačkog pograničnog regiona na njega je ostavilo traga. Uprkos svom iskustvu u nacističkoj Nemačkoj ili možda upravo zahvaljujući njemu, uvideo je da samo trajno pomirenje sa Nemačkom može biti osnova za ujedinjenu Evropu. Kada je deportovan u Nemačku 1940, nakon bekstva, dve godine kasnije, pridružio se francuskom pokretu otpora. Uprkos tome, on nije pokazao nezadovoljstvo kada je, nakon rata, postao ministar spoljnih poslova.

U saradnji sa Žanom Moneom, sačinio je međunarodno poznati Šumanov plan, koji je objavljen 9. maja 1950, datuma koji se danas smatra rođenjem Evropske unije. Predložio je zajedničku kontrolu nad proizvodnjom uglja i čelika, najvažnijih materijala za industriju naoružanja. Osnovna ideja bila je da oni koji nemaju kontrolu nad ugljem i čelikom neće moći da vode rat.

Šuman je obavestio nemačkog kancelara Adenauera o planu, koji je odmah prepoznao mogućnost za mir u Evropi i prihvatio ga. Ubrzo nakon toga, reagovala su i vlade Italije, Belgije, Luksemburga i Holandije. Šest zemalja je potpisalo ugovor o Evropskoj zajednici za uglj i čelik u Parizu u aprilu 1951. Posmatrano na ovaj način, Evropa je počela kao inicijativa za mir.

Šuman je takođe podržao formiranje zajedničke evropske odbrambene politike, i bio na položaju predsednika Evropskog parlamenta od 1958. do 1960.

Počeci

Robert Šuman imao je istinsko evropsko poreklo: rođen 29. juna 1886. u Luksemburgu, njegov otac je bio Francuz koji je postao Nemačkan kada je region u kojem je živio pripojen Nemačkoj, dok je njegova majka bila Luksemburžanka. Međutim, sam Šuman rođen je kao nemački državljanin. Kada je 1919, nakon Prvog svetskog rata, region Alzas-Loren vraćen Francuskoj, postao je Francuz.

Pre rata je studirao pravo, ekonomiju, političku filozofiju, teologiju i statistiku na Univerzitetima u Bonu, Minhenu, Berlinu i Strazburu, a

diplomirao je pravo sa najvišim počastima na Univerzitetu u Strazburu. Nakon diplomiranja, otvorio je svoju advokatsku kancelariju u Mecu 1912. Dve godine kasnije, izbio je Prvi svetski rat. Šuman je izuzet iz vojne službe iz zdravstvenih razloga. Kada se rat završio, postao je aktivan u politici, započevši svoju karijeru u javnoj službi kao član francuskog parlamenta za region Mozel.

Kada je počeo Drugi svetski rat, Šuman je bio mlađi ministar u francuskoj vladi. Tokom rata je postao aktivan u francuskom pokretu

otpora i bio je zarobljen. Jedva izbegavši deportaciju u koncentracioni logor Dahau, pobjegao je u „slobodnu“ zonu Francuske, gde se krio nakon što su nacisti izvršili invaziju na tu zonu. Dok je bio u bekstvu, ponuđena je nagrada od 100.000 nemačkih rajh maraka za njegovu glavu, a on je prkosio Nemačima naredne tri godine. Odbio je poziv francuskog lidera u izgnanstvu De Gola da ode u London, i radije ostao sa svojim sunarodnicima u okupiranoj Francuskoj.

Posle rata se vratio nacionalnoj politici i zauzimao niz pozicija na najvišim nivoima: prvo kao ministar finansija, kao premijer 1947, ministar spoljnih poslova od 1948. do 1952, i ponovo kao ministar finansija od 1955. do 1956. Postao je ključni pregovarač u okviru velikih sporazuma i inicijativa, kao što su Savet Evrope, Maršalov plan i NATO: sve inicijative imale su za cilj povećanje saradnje u okviru zapadne alijanse i ujedinjenje Evrope. Ali ono po čemu je Šuman postao najpoznatiji jeste ono što se danas naziva „Šumanovom deklaracijom“, u kojoj je predložio Nemačkoj i ostalim evropskim zemljama da zajedno rade na spajanju njihovih ekonomskih interesa. Bio je uveren da bi ovakvo povezivanje učinilo rat „ne samo nezamislivim već i materijalno nemogućim“.

Šumanova deklaracija

U govoru održanom 9. maja 1950, koji je inspirisao i najvećim delom izradio Žan Mone, Šuman je predložio stavljanje francusko-nemačke proizvodnje uglja i čelika pod jednu zajedničku Visoku vlast. Ova organizacija bila bi otvorena za učešće i drugih evropskih zemalja.

Ova saradnja je trebalo da bude osmišljena na takav način da se stvore zajednički interesi evropskih zemalja koji bi doveli do postepene političke integracije, što je preduslov za pacifikaciju odnosa između njih: „Evropa neće nastati odjednom, ili prema jedinstvenom planu. Gradiće se putem konkretnih dostignuća koja najpre kreiraju de facto solidarnost. Okupljanje naroda Evrope zahteva eliminisanje vekovne suprotstavljenosti Francuske i Nemačke“.

Njegov govor nije ignorisan, te je nemački kancelar Adenauer brzo dao pozitivan odgovor, kao i vlade Holandije, Belgije, Italije, i Luksemburga. U roku od jedne godine, 18. aprila 1951, šest osnivača je potpisalo Pariski ugovor. Time je nastala Evropska zajednica za uglj i čelik – prva evropska nadnacionalna zajednica. Ova revolucionarna organizacija otvorila je put za Evropsku ekonomsku zajednicu, a zatim i Evropsku uniju, kojom i dalje rukovode inovativne evropske institucije nastale 1950.

Međutim, njegovi naponi nisu se tu zaustavili. Postao je veliki zagovornik dalje integracije kroz Evropsku zajednicu za odbranu i 1958. postao prvi predsednik prethodnice postojećeg Evropskog parlamenta. Kada je otišao sa funkcije, Parlament mu je dodelio titulu „oca Evrope“. Zbog važnosti „Šumanove deklaracije“ od 9. maja 1950, ovaj dan je proglašen „Danom Evrope“. Uz to, u čast njegovog pionirskog rada ka ujedinjenoj Evropi, četvrt u kojoj se nalazi sedište nekoliko institucija Evropske unije u Briselu nazvana je po njemu.

Šuman drži svoj čuveni govor 9. maja 1950, dana koji se danas slavi kao rođendan EU.

Pol-Anri Spak: evropski vizionar i talentovani pregovarač

Pol-Anri Spak (1899–1972)

„Evropski državnik“ – zahvaljujući svojoj dugogodišnjoj političkoj karijeri, Pol-Anri Spak u potpunosti zaslužuje ovaj naziv.

Slagavši za svoje godine, primljen je u belgijsku vojsku i tako je učestvovao u Prvom svetskom ratu, tokom kojeg je dve godine proveo kao nemački ratni zarobljenik. Tokom Drugog svetskog rata, kao ministar spoljnih poslova, uzaludno je pokušavao da sačuva neutralnost Belgije. Zajedno sa vladom otišao je u izgnanstvo, prvo u Pariz, a kasnije u London.

Nakon oslobođenja Belgije, Spak je bio i ministar spoljnih poslova i premijer. Čak i tokom Drugog svetskog rata, oformio je planove za spajanje zemalja Beneluksa, a neposredno posle rata zalagao se za ujedinjenje Evrope, podržavajući Evropsku zajednicu za uglj i

čelik i Evropsku zajednicu za odbranu.

Za Spaka je ujedinjenje zemalja kroz obavezujuće ugovore bilo najefikasnije sredstvo za garantovanje mira i stabilnosti. Bio je u stanju da pomogne u postizanju ovih ciljeva kao predsednik prvog zasedanja Ujedinjenih nacija (1946.) i generalni sekretar NATO (1957–1961).

Spak je bio vodeća figura u formulisanju sadržaja Rimskog ugovora. Na „Konferenciji u Mesini“ 1955, šest vlada zemalja učesnica imenovalo ga je za predsednika radnog odbora koji je trebalo da pripremi ugovor.

Uspon u belgijskom političkom životu

Rođen 25. januara 1899. u Sharbeku u Belgiji, Pol-Anri Spak je odrastao u istaknutoj politički aktivnoj belgijskoj porodici. Njegov deda Pol Janson bio je istaknuti član Liberalne partije, dok je njegova majka Mari Janson, socijalista, postala prva žena u belgijskom Senatu. Imao je i ujaka u politici, Pola-Emila Jansona, koji je bio premijer Belgije krajem tridesetih godina 20. veka.

Spak se priključio belgijskoj vojsci tokom Prvog svetskog rata, slagavši za svoje godine. Međutim, ubrzo su ga zarobili Nemci, te

je proveo naredne dve godine u ratnom logoru. Posle rata, Spak je studirao pravo. U to vreme, razvio je i ljubav prema sportu, pa je čak igrao za belgijsku tenisku reprezentaciju na Dejvis kupu 1922.

Nakon dobijanja diplome, Spak se priključio advokatskoj kancelariji u Briselu. Godine 1920. postao je član belgijske Socijalističke laburističke partije. Imao je brz uspon kroz nacionalnu politiku i postao premijer Belgije 1938. Tokom Drugog svetskog rata bio je ministar spoljnih poslova u belgijskoj vladi u izgnanstvu

u Londonu. Kada se vratio u Brisel 1944, bio je član posleratnih vlada kao ministar spoljnih poslova i premijer. Godine 1945. Spak je dobio međunarodno priznanje kada je izabran za predsednika prvog zasedanja Generalne skupštine Ujedinjenih nacija. Godine 1956. Savet Severno-atlantske alijanse (NATO) izabrao ga je za generalnog sekretara ove organizacije.

Doprinos Evropi

Spak je bio poznat po svom talentu za retoriku: bio je čovek koji je lako zadobijao pažnju ljudi koji ga slušaju, i posedovao je veštine ubeđivanja. Svojim talentima, zajedno sa vizijom evropske saradnje, dao je jedan od najvećih doprinosa projektu evropskih integracija.

Formiranje Beneluksa

Iako je veći deo Evrope bio u ruševinama nakon Drugog svetskog rata, Spak je uvideo priliku da se Evropa ponovo učini jakim kontinentom kroz ekonomsku i političku saradnju. Za vreme rata postalo mu je sasvim jasno da je međusobna saradnja u pravcu zajedničkog cilja daleko produktivnija od ratovanja. Spak je bio jedan od onih koje danas smatramo osnivačima EU jer je uvideo potencijal u ujedinjenju posleratne Evrope. Zaostavština ove ideje jeste formiranje Beneluksa 1944.

Dok je Spak radio iz Londona, rat na kontinentu je išao svojim destruktivnim tokom. Ali, zajedno sa svojim kolegama iz Holandije i Luksemburga, Spak je radio na potpuno novom i veoma ambicioznom projektu. Godine 1944, rođen je Beneluks: carinska unija Belgije, Holandije i Luksemburga. Ideja je bila jednostavna, ali nikada ranije nije bila viđena niti sprovedena. U okviru granica triju zemalja, garantovan je slobodan tok novca, ljudi, usluga i robe: inspiracija za dalje evropske integracije.

Konferencija u Mesini

Godine 1955, na konferenciji u Mesini, evropski lideri izabrali su Spaka za predsednika odbora (Spakov odbor), koji je bio zadužen za pripremu izveštaja o stvaranju zajedničkog evropskog tržišta.

Tokom konferencije u Mesini, tri zemlje Beneluksa predložile su ponovno pokretanje evropskih integracija na osnovu zajedničkog tržišta i integraciju u sektorima saobraćaja i atomske energije. Ovaj „Spakov izveštaj“ bio je osnova Međuvladine konferencije o zajedničkom tržištu i Euratomu 1956, i doveo do Rimskih ugovora, koji su potpisani 25. marta 1957, a kojima je uspostavljena Evropska ekonomska zajednica 1958. Spak je potpisao ugovor u ime Belgije.

Tokom svog političkog života, Spak je uvek zagovarao značaj evropskih integracija i nezavisnost Evropske komisije: „Evropa sutrašnjice mora biti nadnacionalna Evropa“, izjavio je prilikom odbacivanja „Fušeovog plana“ francuskog predsednika De Gola iz 1962, koji je pokušao da blokira ulazak Velike Britanije u Evropsku zajednicu i potkopa njenu nadnacionalnu osnovu. Evropsko jedinstvo koje je Spak predvideo bilo je uglavnom ekonomsko. Belgijski državnik je želeo političko ujedinjenje, ali ne samo na osnovu zemalja Zajedničkog tržišta. Stoga se protivio bilo kakvim daljim aktivnostima, sve dok nije došlo do ekonomske integracije Velike Britanije u Evropsku uniju. Povukao se iz politike 1966. i umro u Briselu 1972. godine.

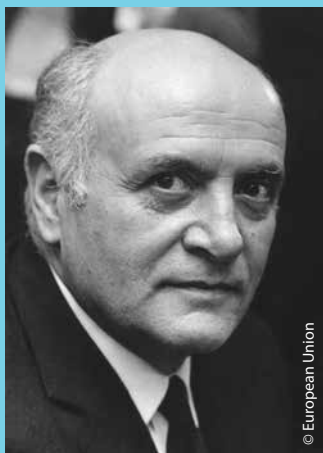

Spak potpisuje evropski sporazum u ime Belgije 1965.

Odani Evropljanin

Spak je zapisan u knjigama istorije kao pokretačka snaga procesa evropskih integracija. Čak i pre samog početka bilo koje evropske ekonomske i političke saradnje, verovao je u evropski projekat. Bio je odani Evropljanin koji je gledao van granica svoje zemlje.

Altijero Spineli: neumorni federalista

Altijero Spineli (1907–1986)

Italijanski političar Altijero Spineli bio je jedan od osnivača Evropske unije. Bio je vodeća figura iza predloga Ugovora o federalnoj Evropskoj uniji koji je izradio Evropski parlament – takozvanog „Spinelijevog plana“. Ovaj predlog je 1984. usvojila velika većina u Parlamentu, i on je poslužio kao važna inspiracija za jačanje Ugovora EU tokom osamdesetih i devedesetih godina 20. veka.

Spineli se kao sedamnaestogodišnjak priključio Komunističkoj partiji, usled čega ga je italijanski fašistički režim zatvorio između 1927. i 1943. Na kraju Drugog svetskog rata, osnovao je Federalistički pokret u Italiji.

U svojoj ulozi savetnika ličnosti kao što su De Gasperi, Spak i Mone, radio je za evropsko ujedinjenje. Kao kvalifikovani porotnik, takođe je unapredio evropske ideje u akademskom polju, i osnovao Institut za međunarodne poslove u Rimu.

Kao član Evropske komisije preuzeo je oblast unutrašnje politike od 1970. do 1976. Tokom perioda od tri godine bio je član italijanskog parlamenta ispred Komunističke partije pre nego što je izabran za Evropski parlament 1979.

Počeci

Altijero Spineli je rođen u Rimu 31. avgusta 1907. u socijalističkoj porodici. U veoma ranom uzrastu je postao politički aktivan u italijanskoj Komunističkoj partiji. Godine 1926, zbog njegovih aktivnosti u okviru Komunističke partije, Musolinijev fašistički specijalni sud ga je uhapsio i osudio na 16 godina i 8 meseci zatvora. Deset godina je proveo u zatvoru a dodatnih šest u izolaciji. Tokom čitavog perioda odbijao je da se odrekne svojih ideala i da se pokaje, iako bi mu to donelo pomilovanje. Dok je bio u zatvoru, marljivo je studirao i postao strastveni zagovornik nadnacionalne integracije. Kritikovao je neke od političkih stavova Komunističke partije. Njegovo razočarenje partijom i ideje koje je stekao tokom studija naveli su ga da napusti komuniste i pridruži se federalistima. Upravo u periodu njegovog zatočeništva na malom ostrvu Ventotene, počelo je oblikovanje njegovih federalističkih

ideja. Postajao je sve više ubeđen da bi pokret širom Evrope okrenut ka federalizmu pomogao u suzbijanju destruktivne snage nacionalizma.

Ventotenski manifest

Tokom svog boravka na ostrvu Ventotene, Spineli je čitao radove nekoliko federalističkih teoretičara. Inspirisan njihovim mislima i idejama, zajedno sa drugim političkim zatvorenicima, sastavio je Ventotenski manifest, u kojem je istakao suštinu svoje federalističke vizije i budućnosti Evrope. Ovaj manifest je jedan od prvih dokumenata u kojem se zagovarao evropski ustav. Sa prvobitnim nazivom „Ka slobodnoj i ujedinjenoj Evropi“, manifest

navodi da bi svaka pobjeda nad fašističkim silama bila beskorisna, ako ne bi dovela do nečeg većeg od utvrđivanja još jedne verzije starog evropskog sistema suverenih nacionalnih država, ali samo u različitom savezu. To bi dovelo samo do još jednog svetskog rata. Manifest je predložio formiranje nadnacionalne Evropske federacije država, čiji bi primarni cilj bio da poveže evropske zemlje u tolikoj meri da bi bilo nemoguće da ponovo uđu u rat.

Federalistički pokret

Nakon puštanja iz zatvora 1943, njegovi spisi poslužili su kao program za Federalistički pokret Evrope (*Movimento Federalista Europeo*), koji je formirao iste godine. U nastavku četrdesetih i pedesetih godina 20. veka, Spinelijev je postao čvrst zagovornik federalne ideje ujedinjene Evrope. Tokom ovog perioda kritikovao je nedostatak napretka u pokušajima da se postigne evropska integracija. Verovao je da međuvladina saradnja sa punim nacionalnim suverenitetom u organizacijama kao što su OECD i Savet Evrope nije bila dovoljna. Iz tog razloga, bio je čvrsto posvećen daljim integracijama. Na primer, kao politički savetnik tadašnjeg italijanskog premijera Alcidea de Gasperija ubedio ga je da se založi za formiranje Evropske zajednice za odbranu, iako je taj plan na kraju propao, na veliko Spinelijevo razočarenje.

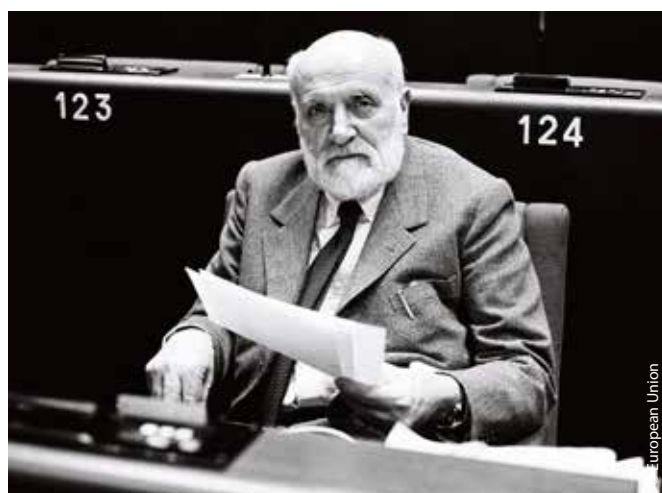
Krokodilski klub

Tokom šezdesetih godina 20. veka, Spinelijev je bio vladin savetnik i istraživač, osnovao je Institut za međunarodne poslove u Rimu, i bio član Evropske komisije od 1970. do 1976. Godine 1979. izabran je za člana Evropskog parlamenta. Na tom mestu je još jednom iskoristio priliku da promoviše svoju federalističku viziju Evrope. Godine 1980, zajedno sa drugim federalistički orijentisanim poslanicima, osnovao je „Krokodilski klub“, koji je tako nazvan po restoranu u Strazburu koji su često posećivali. „Krokodilski klub“ želeo je novi evropski sporazum. Članovi su podneli zahtev Parlamentu da osnuje specijalnu komisiju za izradu predloga novog ugovora o Evropskoj uniji, koji će po svemu, osim po nazivu, predstavljati ustav Evrope.

Spinelijev plan

Dana 14. februara 1984, Evropski parlament je velikom većinom usvojio ovaj predlog i odobrio „Nacrt Ugovora o osnivanju Evropske unije“, takozvani Spinelijev plan. Iako nacionalni parlamenti nisu podržali ovaj sporazum, dokument je ipak pružio osnov za Jedinstveni evropski akt iz 1986, koji je otvorio nacionalne granice za zajedničko tržište, i za Ugovor iz Matrihta iz 1992, kojim je formirana Evropska unija. Spinelijev entuzijazam ubedio je francuskog predsednika Miterana da se zalaže za preokret francuskog neprijateljstva prema svemu osim prema međuvladinom pristupu Evropi. Ovo je dalo „vetar u leđa“ velikom broju evropskih vlada da dodatno podstaknu proces evropskih integracija.

Iako nisu sve njegove ambiciozne ideje postale stvarnost, Altijero Spinelijev je neumorno težio svom cilju evropske nadnacionalne vlade kako bi se sprečili novi ratovi i kako bi se zemlje ovog kontinenta pridružile ujedinjenoj Evropi. Njegove misli inspirisale su mnoge promene u Evropskoj uniji, posebno proširenje ovlašćenja Evropskog parlamenta. Federalistički pokret i dalje održava redovne sastanke na malenom ostrvu Ventotene. Altijero Spinelijev je umro 1986, a glavna zgrada Evropskog parlamenta u Briselu nazvana je po njemu.

Spinelijev u Evropskom parlamentu, neposredno nakon usvajanja njegovog plana za federalnu Evropu 1984.

Za više informacija:

Delegacija Evropske unije u Republici Srbiji

Delegacija Evropske unije
u Republici Srbiji

Avenija 19a, Vladimira
Popovića 40/V,
11070 Novi Beograd, Srbija
Tel: 011 30 83 200
Fax: 011 30 83 201
E-mail: delegation-serbia@eeas.europa.eu
Website: www.europa.rs
[@DavenportEUSrb](https://twitter.com/DavenportEUSrb)

EU info centar Beograd

Kralja Milana 7, 11000
Beograd, Srbija
Tel: 011 40 45 400
E-mail: info@euinfo.rs
Website: www.euinfo.rs
[f](https://www.facebook.com/EUinfocentar) EU info centar
[@EUICBG](https://twitter.com/EUICBG)
[i](https://www.instagram.com/EUICBG) EUICBG

EU info kutak Novi Sad

Mihajla Pupina 17,
21000 Novi Sad,
Srbija
Tel: 021 45 16 25
E-mail: officens@euinfo.rs
Website: www.euinfo.rs
[f](https://www.facebook.com/euipnovisad) euipnovisad
[@EUinfoNS](https://twitter.com/EUinfoNS)

EU info kutak Niš

Vožda Karađorđa 5, 18000 Niš,
Srbija
Tel: 018 241 561
E-mail: officenis@euinfo.rs
Website: www.euinfo.rs
[f](https://www.facebook.com/euipnis) euipnis
[@EUinfoNis](https://twitter.com/EUinfoNis)

EU u knjigama:

DIGITALNA NARODNA BIBLIOTEKA SRBIJE

Kolekcija Narodne biblioteke Srbije sadrži publikacije koje su izdale Delegacija Evropske unije u Republici Srbiji, Kancelarija za evropske integracije Vlade Republike Srbije i partnerske organizacije, a koje pružaju informacije o različitim aspektima evropskih integracija, nastanku i razvoju EU, kao i odnosima Srbije i EU: www.digitalna.nb.rs/sf/NBS/knjigeoEU

EU u bibliotekama:

Publikacije i knjige o Evropskoj uniji na srpskom jeziku možete naći u bibliotekama širom Srbije. www.euinfo.rs/euteka

Osnivači EU

Pre više od pola veka, nekoliko lidera sa vizionarskim idejama inspirisalo je stvaranje Evropske unije, u kojoj živimo danas. Bez njihove energije i motivacije, ne bismo živeli u sferi mira i stabilnosti koje uzimamo zdravo za gotovo. Od boraca u pokretu otpora do pravnika, osnivači su raznolika grupa ljudi koji su imali iste ideale: mirnu, ujedinjenu i prosperitetnu Evropu. Ova zbirka predstavlja priču o 11 osnivača Evropske unije. Pored njih, evropskim projektom neumorno su se bavili i mnogi drugi, inspirišući ga svojim radom.

Konrad Adenauer
Jozef Beh
Johan Vilem Bejen
Vinston Čerčil
Alčide de Gasperi
Valter Halštajn
Siko Mansholt
Žan Mone
Robert Šuman
Pol-Anri Spak
Altijero Spineli

Saznajte više

- ▶ Zvanična internet stranica o **istoriji EU**, gde se mogu videti snimci osnivača i još mnogo toga: http://europa.eu/about-eu/eu-history/index_en.htm
- ▶ **Imate li pitanja o Evropskoj uniji?** Europe direct može da pomogne: 00 800 6 7 8 9 10 11 <http://europedirect.europa.eu>

■ Kancelarija Evropske unije za publikacije

doi: 10.2871/007629

ISBN 978-92-9238-451-7

9 789292 384517